

16.8.2010

Dnro 1598/4/09

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

VAINAJIEN SÄILYTYKSESSÄ JA KÄSITTELYSSÄ PUUTTEITA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 20.4.2009 oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen anatomian osaston menettelyä edesmenneen puolisonsa ruumiinluovutustestamentin noudattamisessa.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan kantelijan puoliso oli 8.12.2006 allekirjoittanut ruumiinluovutustestamentin pyytäen, että hänen kuoltuaan hänen ruumiinsa luovutetaan Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen anatomian osastolle käytettäväksi Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymään anatomian opetukseen.

Kantelija löysi syöpää pitkään sairastaneen puolisonsa elottomana heidän kodistaan torstai-iltana 28.2.2008. Paikalle kutsuttu sairaankuljetushenkilöstö ilmoitti kuolemasta Helsingin poliisilaitokselle. Paikalle menneet väkivaltarikosyksikön poliisit selvittivät kuoleman olosuhteet ja totesivat toissijaisten kuolemanmerkkien perusteella kantelijan puolison kuoleman. Poliisit eivät todenneet vainajassa ulkoisen väkivallan merkkejä. Poliisi selvitti kantelijan puolisoa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin HYKS Syöpätautien klinikalla viimeisen sairauden aikana hoitaneen lääkärin nimen.

Vainaja siirrettiin poliisin toimesta Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitokselle ja kopio ruumiinluovutustestamentista toimitettiin vainajan mukana. Vainaja kirjattiin 28.2.2008 klo 20.05 oikeuslääketieteen laitoksen säilytysdiarioon, johon merkittiin myös maininta siitä, että vainajan mukana oli ruumiinluovutustestamentti.

Kantelijan puolisoa hoitanut lääkäri antoi hänen kuolemansyystään kuolintodistuksen ja haudausluvan 4.3.2008. Kuolintodistuksen alkuperäiskappale toimitettiin lääninhallitukseen tarkastettavaksi ja sieltä Tilastokeskukseen arkistoitavaksi. Kuolintodistus on lääninhallituksessa leimattu tarkastetuksi 12.3.2008.

Koska vainajalle ei tehty poliisin määräyksestä oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, vainajaa ei myöskään kirjattu Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella poliisin oikeuslääke-

tieteelliseen ruumiinavaukseen määräämien vainajien tietojärjestelmään eikä vainajasta huolehtiminen siirrynt läninhallituksen eikä oikeuslääketieteen laitoksen vastuulle.

Perjantaiamuna 29.2.2008 kantelija ilmoitti sähköpostitse puolisonsa kuolemasta Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen anatomian osaston laboratoriomestarille. Vastausviestin laboratoriomestari lähetti sunnuntaina 2.3.2008 ja ilmoitti, että jos kantelijan puoliso oli kuollut kotonaan ja poliisit määräsivät hänet oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen, niin anatomian laitos ei voi ottaa häntä, vaan testamentti raukeaa.

Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen kylmäsäilytystilojen tarkastuksessa ilmeni sittemmin, että tiloissa oli hautaamaton vainaja, kantelijan puoliso. Asiasta ilmoitettiin Helsingin poliisilaitokselle ja rikosylikonstaapeli ilmoitti asiasta edelleen kantelijalle 8.7.2008 päivätyllä kirjeellä. Kirjeessä todettiin jäävän arvailuksi, missä vaiheessa tiedon kulussa on tullut katkos, kun poliisi ei ollut saanut aiemmin tietoa vainajan säilytyspaikasta ja siitä, että yliopisto ei aikunut käyttää vainajaa lääketieteellisiin tarkoituksiin. Kirjeessä kerrottiin, että kuolintodistuksen on aikanaan kirjoittanut hoitava lääkäri, jolta myös hautauslupa oli saatavissa, ellei sitä ollut jo toimitettu omaisille.

Kantelijan kertoman mukaan hän oli itse käynyt henkilökohtaisesti noutamassa Syöpätautien klinikalta 10.7.2008 puolisonsa kuolintodistuksen ja hautausluvan, joita ei ollut hänelle toimitettu aikaisemmin.

Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen vainajakortin mukaan kantelijan puoliso siirrettiin ruumiin säilytystiloista Helsingin krematorioon 11.7.2008. Hänet haudattiin 18.7.2008.

3.2

Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen selvitys

Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen professorin, yliopistonlehtorin ja laboratoriomestarin Etelä-Suomen lääninhallitukselle 19.9.2008 antamasta selvityksestä ilmenee seuraavaa.

Vainajien saaminen biolääketieteen laitoksen anatomian osastolle on täysin riippuvaista ruumiinluovutustestamenteista ja niiden toteutumisesta, joten on luonnollista, että henkilökunta tekee jokaisen vainajan suhteen kaiken mahdollisen, jotta testamentti voitaisiin toteuttaa. Päivystysluontoiseen valmiuteen tai preparaattorin vuosi- tai sairauslomasijaisuuteen yliopisto ei ole kuitenkaan myöntänyt varoja.

Opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden kannalta on välttämätöntä, että vainaja balsamoidaan. Balsamoinnin onnistuminen on edellytys sille, että vainajaa voidaan käyttää anatomian opetukseen vaarantamatta opiskelijoiden ja henkilökunnan terveyttä.

Vuosikymmenten kokemus on osoittanut balsamoinnin onnistuvan, jos vainaja saadaan anatomian laitokselle ja balsamointi aloitetuksi noin kolmen vuorokauden sisällä kuolemasta. Tämän jälkeen balsamointinesteen kulkeutuminen elimistöön heikkenee ja balsamointi ei enää pysty säilyttämään vainajan kudusrakennetta alkuperäisenä eikä takaamaan mikrobiologista turvallisuutta. Tämä seikka, että testamentti saattaa raueta, on tuotu selvästi esille testamenttikaavakkeessa. Kaavakkeessa todetaan, että mikäli vainajalle on tehty ruumiinavaus tai vainaja ei ole muuten anatomisesti kelvollinen, laitos ei voi ottaa ruumista, vaan testamentti raukeaa.

Henkilön kuollessa kotona kuolintodistuksen ja haudausluvan saaminen anatomian osastolle on ruumiin luovuttamisesta huolehtivan henkilön aktiivisen toiminnan varassa. Kantelijan puoliso siirrettiin yliopiston oikeuslääketieteen laitokselle 28.2.2008 odottamaan hoitavalta lääkäriltä saatavaa kuolintodistusta tai oikeuslääketieteellistä kuolemansyyn selvitystä. Tässä yhteydessä ruumiinluovutustestamentti on toissijainen asiakirja.

Kuolemansyyn selvittämistä koskevat asiakirjat ovat salassa pidettäviä eikä anatomian osaston preparaattori voi toimia asiassa aktiivisesti ennen kuin vainaja on kuolemansyyn selvityksen kannalta valmis luovutettavaksi. Preparaattori sai tiedon kuolintodistuksesta ja haudausluvasta vasta heinäkuussa 2008, joten vainajan ruumista ei voitu enää pitää kelvollisena kohteena balsamointiin ja anatomian opetukseen. Ruumiinluovutustestamenttia ei siis perustelluista syistä voitu toteuttaa.

Kantelijan puhelimitse ja sähköpostitse antaman tiedon mukaan kuolintodistus oli kirjoitettu tiistaina 4.3.2008 ja leimattu oikeuslääketieteen laitoksella 10.3.2008. Kumpikin ajankohta ylittää selvästi balsamoinnin onnistumisen edellytyksenä pidetyn kolmen vuorokauden rajan, joten anatomian osasto ei olisi voinut ottaa vainajaa vastaan, vaikka se olisi saanut tiedon kuolintodistuksesta ja haudausluvasta heti niiden kirjoittamisen jälkeen.

3.3

Etelä-Suomen lääninhallituksen lausunto ja selvitys

Edeltäjäni, oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio pyysi 15.6.2009 lääninhallitukselta lausunnon ja selvityksen siitä, kenen vastuulla vainajasta huolehtiminen oli sinä aikana, kun vainajaa säilytettiin oikeuslääketieteen laitoksella. Hän pyysi myös selvittämään niitä menettelytapoja, joita noudatetaan kylmäsäilytystilojen tarkastuksessa oikeuslääketieteen laitoksella.

Lääninhallitus viittaa lausuntonaan lääninoikeuslääkärin 4.9.2009 antamaan selvitykseen. Hän toteaa selvityksessään seuraavaa.

Kun kuolemasta on ilmoitettu poliisille, poliisi menee vakiintuneen käytännön mukaisesti kuolinpaikalle ja selvittää kuoleman olosuhteet ja vainajan henkilöllisyyden. Poliisin määräyksestä vainaja siirretään lääninhallituksen Helsingin avauspaikalle, yliopiston oikeuslääketieteen laitokselle vainajien säilytystiloihin. Kuolinpaikalla poliisi ilmoittaa vainajan omaiselle siirrosta säilytystiloihin ja antaa asiaa hoitavan poliisin ja säilytyspaikan yhteystiedot.

Kuoleman olosuhteet määräävät kuolemansyyn selvittämistä koskevien säännösten mukaisesti kuolemansyyn selvittämisjärjestelmän: sen, suoritetaanko asiassa lääketieteellinen vai oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen.

Lääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen vastuuviranomainen on virkälääkäri, vainajaa hoitanut lääkäri, jolle poliisi ilmoittaa kuolemasta ja pyytää antamaan kuolinsyyasiakirjat: kuolintodistuksen, ilmoituksen kuolemasta väestötietojärjestelmään ja haudausluvan. Haudausluvan saatuaan omaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin ja huolehdittava vainajan hautaamisesta.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen vastuuviranomainen on poliisi, jonka tulee suorittaa tutkinta kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Useimmiten poliisi määrää lain 9 §:n nojalla tehtäväksi oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen. Vainaja on poliisin haltuun ottama vainajaan kohdistuvan tutkimuksen, oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen tekemistä varten. Tutkimuksen jälkeen oikeuslääkäri antaa hauta-

uslunan ja tekee ilmoituksen kuolemasta väestötietojärjestelmään ja vainaja luovutetaan omaiselle, elleivät muut poliisitutkinnan seikat estä vainajan luovutusta.

Kantelussa tarkoitettussa asiassa, ruumiinluovutustestamentin rauettua, kun asiasta oli ilmoitettu omaiselle ja sairaalan annettua hautauslunan on ollut omaisen asia huolehtia vainajan hautaamisesta.

Lääninhallituksen ja Helsingin avauspaikan vainajien kylmäsäilytystilojen tarkastus on pääsääntöisesti toteutunut siivousten yhteydessä.

Kantelussa tarkoitettussa asiassa lääninhallituksella on ollut täysi syy otaksua, että omainen on huolehtinut vainajan hautaamisesta eikä erityisiin toimenpiteisiin vainajan etsimiseksi ole ollut aihetta ryhtyä.

3.4

Keskeiset oikeusohjeet

Keskeiset oikeusohjeet käyvät ilmi tämän päätöksen liitteestä.

3.5

Arviointi

3.5.1

Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen menettely

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain mukaan ruumiin saa luovuttaa lääketieteen opetusta tai tutkimusta varten yliopistolle vasta, kun kuolemansyy on siten selvitetty kuin asetuksella tarkemmin säädetään ja lupa hautaamiseen on annettu.

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella kantelijan puolisoa viimeisen sairauden aikana HYKS Syöpätautien klinikalla hoitanut lääkäri laati 28.2.2008 menehtyneestä kantelijan puolisoa kuolintodistuksen ja antoi hautauslunan 4.3.2008. Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen antaman selvityksen mukaan vainajan balsamointi on edellytys sille, että vainajaa voidaan käyttää anatomian opetukseen vaarantamatta opiskelijoiden ja henkilökunnan terveyttä. Selvityksen mukaan takaraja balsamoinnille on noin kolme vuorokautta kuolemasta. Selvityksessä viitataan tässä yhteydessä myös ruumiinluovutustestamenttikaavakkeeseen, jossa todetaan, että mikäli vainajalle on tehty ruumiinavaus tai vainaja ei ole muuten anatomisesti kelvollinen, laitos ei voi ottaa ruumista, vaan testamentti raukeaa.

Koska tämä kolmen vuorokauden määräaika oli jo ylittynyt ennen kuolintodistuksen laatimista ja hautauslunan antamista, biolääketieteen laitos ei olisi voinut ottaa kantelijan puolison ruumista vastaan, vaikka se olisi saanut tiedon kuolintodistuksesta ja hautausluvasta heti näiden asiakirjojen laatimisen jälkeen.

Kantelijan ilmoitettua laboratoriomestarille puolisonsa kuolemasta laboratoriomestari lähetti hänelle 2.3.2008 sähköpostiviestin testamentin mahdollisesta raukeamisesta. Etelä-Suomen lääninhallitus katsoi 19.12.2008 antamassaan päätöksessä, että laboratoriomestarin lähettämä sähköpostiviesti oli riittävä ilmoitus vainajan omaiselle ruumiinluovutustestamentin raukeamisesta.

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella en ole voinut todeta Helsingin yliopiston biolääketieteen laitoksen anatomian osastolla menetelleen asiassa lainvastaisesti tai velvollisuuksia laiminlyöden.

Helsingin yliopiston biolääketieteen laitos tuo selvityksessään esille ruumiinluovutustestamenttikaavakkeen mahdollisen täsmentämistarpeen niissä tilanteissa, joissa vainaja kuolee kotona. Tarkoituksena on ohjeistaa omaisia niin, että vainaja näissäkin tapauksissa voitaisiin saada anatomian osastolle mahdollisimman nopeasti.

Pidän tällaisten ohjeiden antamista hallintolaissa säädettyjen hyvän hallinnon perusteiden mukaisina. Ohjeissa tulisi mielestäni korostaa omaisten aktiivisuutta ja sitä, että vainajan anatominen kelvollisuus lääketieteen opetusta tai tutkimusta varten edellyttää vainajan balsamointia, jonka tulee tapahtua viimeistään kolmen vuorokauden kuluessa kuolemasta. Ohjeissa tulisi myös selkeästi todeta, että vainaja voidaan luovuttaa lääketieteen opetusta tai tutkimusta varten yliopistolle vasta, kun kuolemansyy on selvitetty ja lupa hautaamiseen on annettu.

3.5.2

Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen menettely

Edellä todetun mukaisesti kantelijan puoliso kirjattiin oikeuslääketieteen laitoksen säilytysdiariin 28.2.2008. Laitoksen kylmäsäilytystilojen tarkastuksessa ilmeni sittemmin, että tiloissa oli hautaamaton vainaja, kantelijan puoliso. Asiasta ilmoitettiin Helsingin poliisilaitokselle ja rikosylikonstaapeli ilmoitti asiasta edelleen kantelijalle 8.7.2008. Oikeuslääketieteen laitoksen vainajakortin mukaan kantelijan puolison ruumis siirrettiin ruumiin säilytystiloista Helsingin krematorioon 11.7.2008. Hänet haudattiin 18.7.2008. Kantelijan puolison ruumista säilytettiin laitoksella siis runsaat neljä kuukautta.

Koska kantelijan puolisolle ei tehty poliisin määräyksestä oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, häntä ei myöskään kirjattu oikeuslääketieteen laitoksella poliisin oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen määrittämien vainajien tietojärjestelmään eikä hänestä huolehtiminen saadun selvityksen mukaan tämän vuoksi siirtynyt lääninhallituksen eikä oikeuslääketieteen laitoksen vastuulle.

Lääninhallituksen lausunnon ja selvityksen mukaan omaisen asiana on ollut huolehtia vainajan hautaamisesta ruumiinluovutustestamentin rauettua, kun asiasta oli ilmoitettu omaiselle ja sairaala oli antanut hautausluvan. Lääninhallituksella on käsityksensä mukaan ollut täysi syy otaksua, että omainen on huolehtinut vainajan hautaamisesta eikä erityisiin toimenpiteisiin vainajan etsimiseksi ole ollut aihetta ryhtyä.

Edellä todetun mukaisesti lääninhallitusta pyydettiin selvittämään niitä menettelytapoja, joita noudatetaan kylmäsäilytystilojen tarkastuksessa oikeuslääketieteen laitoksella. Lääninhallitus totesi, että vainajien kylmäsäilytystilojen tarkastus on pääsääntöisesti toteutunut siivousten yhteydessä.

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella katson, että lääninhallitus ja sen Helsingin avauspaikka, Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitos ovat olleet vastuussa vainajasta sinä aikana, kun tätä säilytettiin laitoksen kylmäsäilytystiloissa siitä riippumatta, oliko tämä kirjattu oikeuslääketieteen laitoksella poliisin oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen määrittämien vainajien tietojärjestelmään. Käsitykseni mukaan on välttämätöntä, että oikeuslääketieteen laitoksella on selkeät menettelyohjeet myös sellaisten laitokselle tuotujen vainajien säilyttämisestä, joita ei kirjata kyseiseen tietojärjestelmään.

Laitoksen tulee järjestää toimintansa siten, että kylmäsäilytystiloihin ei "unohdu" vainajia, vaan vainajien säilytysaikojen pituutta ja säilytyksen perustetta seurataan. Seurannan tulee olla suunnitelmallista ja säännönmukaista. En pidä riittävänä enkä asianmukaisena menettelyä, että vainajien kylmäsäilytystilojen tarkastus toteutuu esimerkiksi vain siivousten yhteydessä.

3.5.3

Kuolemasta ilmoittaminen ja haudauslupa

Selvitettyään kuolemansyyn lääkärin on kuolemansyyn selvittämisestä annetun asetuksen mukaan laadittava kuolintodistus ja annettava lupa hautaamiseen sille, joka on ilmoittanut huolehtivansa vainajan hautamisesta.

HYKS Syöpätautien klinikan hoitava lääkäri laati kantelijan puolisosta kuolintodistuksen ja antoi haudausluvan 4.3.2008. Kantelija arvostelee sitä, että sairaala ei lähettänyt hänelle näitä asiakirjoja postitse.

HYKS Syöpätautien klinikan hallinnolliselta ylilääkäriltä puhelimitse 16.6.2010 saatujen tietojen mukaan klinikalla on ollut ja on edelleen käytäntönä, että asiakirjat annetaan suoraan osastolta hautauksesta huolehtivalle omaiselle tai hautaustoimistolle. Hallinnollisen ylilääkärin mukaan klinikan asiakirjoista ei ole jälkikäteen selvitettävissä, milloin asiakirjat on luovutettu kantelijalle.

Totean, että asiakirjojen luovuttamista koskevat merkinnät kantelijan puolison potilasasiakirjoissa olisivat selvittäneet tapahtumien kulkua.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.5.2 esittämäni käsitykset menettelyn virheellisyydestä Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tietoon, jolle on 1.1.2010 lukien kuulunut kuolemansyyn selvittämistoiminnan ohjaus ja valvonta.

Pyydän laitoksia ilmoittamaan minulle viimeistään 30.11.2010 mennessä, mihin toimenpiteisiin päätökseni on antanut aiheutta.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös Helsingin yliopiston biolääketieteen laitokselle sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin HYKS Syöpätautien klinikalle tiedoksi.

LIITE

Päätökseen dnro 1598/4/09 liittyvät oikeusohjeet

Perustuslaki

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Hyvän hallinnon taakkeet turvataan lailla. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Hallintolaki

Hallintolain (434/2003) 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista, joita ovat esimerkiksi lain 7 §:n mukainen palveluperiaate ja 8 §:n mukainen neuvontavelvollisuus.

Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asi-oiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tulok-sellisesti (7 §). Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mu-kaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysy-myksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta (8 §).

Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä

Ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain (101/2001) 13 §:n mukaan yliopiston anatomian laitokselle voidaan lääketieteen opetusta varten luovuttaa ruumis, jonka opetustarkoitukseen luovuttamiseen vainaja on eläessään kirjallisesti antanut suostumuksensa.

Laki kuolemansyyn selvittämisestä

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973), sellaisena kuin se oli voimassa tapah-tuma-aikana, 1 §:n mukaan kuolemasta on viipymättä ilmoitettava lääkärille tai poliisille (1 mom). Terveystieteiden toimintayksikön tai lääkärin ilmoitettava tieto kuolemasta väestötieto-järjestelmään ja lääninhallitukselle sekä lääninhallituksen edelleen Tilastokeskukselle siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään (2 mom.).

Lain 2 §:n mukaan kuolleen saa haudata tai ruumiin luovuttaa lääketieteen opetusta tai tutki-musta varten yliopistolle tai korkeakoululle vasta, kun kuolemansyy on siten selvitetty kuin asetuksella tarkemmin säädetään ja lupa hautaamiseen on annettu (1 mom.) Luvan hautoaa-miseen antaa lääkäri, jollei asetuksella toisin säädetä (2 mom).

Lain 7 §:n mukaan poliisin suorittettava kuolemansyyn selvittämiseksi tutkinta,

- 1) kun kuoleman ei tiedetä johtuneen sairaudesta tai kun vainaja ei viimeisen sairautensa ai-kana ole ollut lääkärin hoidossa;
- 2) kun kuoleman on aiheuttanut rikos, tapaturma, itsemurha, myrkytys, ammattitauti tai hoito-toimenpide tahi kun on aihetta epäillä kuoleman johtuneen jostakin sellaisesta syystä; tai
- 3) kun kuolema muuten on tapahtunut yllättävästi (1 mom.).

Tutkinnassa on tarvittaessa käytettävä lääkäriä apuna (2 mom.).

Jos kuolemansyytä ei voida todeta ulkonaisen ruumiintarkastuksen suorittaneen lääkärin la-u-sunnon ja muiden tutkinnassa esiintyneiden seikkojen perusteella, on lain 9 §:n mukaan suori-tettava oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus ennen kuin kuolleen saa haudata tai ruumiin lu-ovuttaa lääketieteen opetusta tai tutkimusta varten yliopistolle tai korkeakoululle.

Lain 10 §:n mukaan määräyksen oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen suorittamisesta an-taa poliisipiirin päällikkö tai poliisipiirin johtosäännössä määrätty muu virkamies, lääninhallitus, keskusrikospoliisi tai tuomioistuim.

Lain 15 §:n mukaan kuolemansyyn selvittämistä koskevat asiakirjat ovat salassa pidettäviä (1 mom.).

Asetus kuolemansyyn selvittämisestä

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun asetuksen (948/1973) 1 §:n mukaan kuolemasta on viipymättä ilmoitettava ensisijaisesti sille lääkärille, jonka hoidossa kuollut henkilö viimeisen sairautensa aikana oli, tai kuolinpaikan terveyskeskuksen lääkärille taikka poliisille. Mikäli poliisi päättää, ettei kuolemansyyn selvittämiseksi ole suoritettava kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua tutkintaa, sen on asetuksen 2 §:n mukaan ilmoitettava kuolemasta 1 §:ssä tarkoitetulle lääkärille.

Selvitettyään kuolemansyyn lääkärin on asetuksen 19 §:n mukaan laadittava kuolintodistus ja annettava lupa hautaamiseen sille, joka on ilmoittanut huolehtivansa vainajan hautaamisesta (1 mom.). Jos kuolemansyyn selvittäminen viivästyy erikoistutkimuksen johdosta tai muusta vastaavasta syystä, lääkärin on suoritettuaan välittömästi ruumiiseen liittyvät tutkimukset annettava lupa hautaamiseen. Kuolemansyyn tultua selvitetyn on lääkärin viipymättä laadittava kuolintodistus (2 mom.). Terveystieteiden toimintayksikön tai asianomaisen lääkärin on viipymättä hautausluvan antamisen jälkeen ilmoitettava tieto henkilön kuolemasta sille maistraatille, jonka toimialueella henkilöllä oli kuollessaan kotikunta tai jos kotikunta ei ole tiedossa, kuolinpaikan maistraatille. Tieto voidaan ilmoittaa talletettavaksi väestötietojärjestelmään myös tietoliikenneyhteyksin tai muutoin konekielellisesti (3 mom.). Terveystieteiden toimintayksikön tai asianomaisen lääkärin on viipymättä, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa kuoleman toteamisesta, lähetettävä kuolintodistus sille lääninhallitukselle, jonka alueella vainajalla oli kuollessaan kotikunta (4 mom., sellaisena kuin se oli voimassa tapahtuma-aikana).

Jos oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämisessä kuolemansyyn katsotaan todetuksi ilman oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, asiasta tulee asetuksen 20 §:n mukaan ilmoittaa tutkinnassa avustaneelle lääkärille tai, jos tutkinnassa ei ole käytetty lääkärin apua, 6 §:ssä tarkoitetulle lääkärille taikka henkilöä hänen viimeisen sairautensa aikana hoitaneelle lääkärille, jonka tulee antaa lupa hautaamiseen sekä kuolintodistus.

Läänin oikeuslääkärin on tarkastettava kuolintodistus sekä epäselvissä tapauksissa hankittava tarpeellinen lisäselvitys ja pyrittävä saamaan selville todellinen kuolinsyy ja tehtävä tästä tarpeellinen merkintä kuolintodistukseen. Lääninhallituksen on lähetettävä kuolintodistukset ennen kunkin kuukauden 25 päivää Tilastokeskukselle. Lääninhallituksen on valvottava, että kuolintodistukset ja kuolinselvitykset annetaan ja lähetetään 19–21 §:n mukaisesti (asetuksen 22 §, sellaisena kuin se oli voimassa tapahtuma-aikana).

Hautaus saadaan asetuksen 22 a §:n mukaan toimittaa, kun lupa hautaamiseen on annettu sen hautausmaan omistajalle, jonka hautausmaahan vainaja haudataan, taikka kun kuolintieto on merkitty väestötietojärjestelmään.